

SOMALINIMISTÄ, NIIDEN KIRJOITUSASUN
VAIHTELUSTA JA SEN VAIKUTUKSISTA SUOMESSA

Yusuf Hassan Mohamed
Opinnäytetyö, syksy 2016
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Asioimistulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Mohamed, Yusuf Hassan. Somalinimistä, niiden kirjoitusasun vaihtelusta ja sen vaikutuksista Suomessa. syksy 2016, 34 s.. 14 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Asioimistulkkauksen koulutus, tulkki (AMK)

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata ja nimetä ongelmat, joita somalinimien kirjoittamisessa esiintyy. Lisäksi tavoitteena oli antaa kehitysideoita yhteisen nimenkirjoituslinjan kehittämiseksi ja yhtenäistää somalialaisten nimien kirjoituskäytäntöä. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimustyö somalinimistä ja sen tulos on yhdenmukaistettu lista naisten ja miesten somalinimistä. Lista käsittää sekä perinteisiä, alkuperäisiä somalinimiä, että vieraista kulttuureista tai kielistä tulleita lainanimiä, jotka ovat vakiintuneita somalinimiä. Lista edesauttaa somalinimien kirjoitusasujen säilyttämistä.

Opinnäytetyön aineistoina on käytetty teemahaastattelua sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, sähköisiä lähteitä ja omia kokemuksia. Haastateltavina on käytetty henkilöitä joilla on kokemusta tilanteista, joissa nimenkirjoitusasulla on merkitystä. Haastateltaviksi on valittu kokeneita somalikielen asioimistulkkeja eri puolilta Suomea, ulkomaalaistutkinnan poliiseja ja somalian kielisiä asiakkaita. Kirjallinen aineisto on kerätty aiheeseen liittyvistä julkaisuista ja teoksista.

Somaliassa on paljon nimiä, joita käytetään laajasti ja yleisesti. Somaliassa nimellä on aina merkitys. Siksi sen oikea kirjoitusasu korostuu, koska väärin kirjoitettuna nimen merkitys saattaa muuttua. Haastatteluissa kävi ilmi, että käytännössä on usein törmätty ongelmaan, jossa nimi on kirjoitettu väärin. Tämä aiheuttaa erilaisia ongelmia niin asiakkaan, tulkkien kuin viranomaisienkin kohdalla mm. sen tunnistamisessa, mistä kulttuuripiiristä asiakas on kotoisin.

Opinnäytetyö vastaa osittain ongelmiin, joita nimen oikeinkirjoittamisessa on ilmennyt. Opinnäytetyöhön on kerätty yhdenmukaistettu lista somalinimistä, joilla on oikea kirjoitusasu. Sitä voivat käyttää työnsä tukena erilaiset viranomaiset, somalitulkit ja nimien oikeasta kirjoituksesta kiinnostuneet henkilöt. Opinnäytetyö mahdollistaa nimien säilyttämisen yhdenmukaistamalla nimien kirjoitusasu sekä tulkkien että viranomaisien keskuudessa. Opinnäytetyö tuo uutta tietoa, jonka perusteella tulkin asiakkaiden tietoisuus nimen oikean kirjoitusasun merkityksellisyydestä voi lisääntyä.

Asiasanat: somalinimet, nimen oikeinkirjoitus, somalitulkit, viranomaiset, somalinkielinen asiakas

ABSTRACT

Mohamed, Yusuf Hassan.

On Somali names, the variation in their spelling and its impact in Finland.

Autumn 2016, 34 p. 14 appendices.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Community Interpreting. Bachelor's degree in Humanities: Interpreter

The main goal of this thesis was to describe and name the difficulties that arise when spelling Somali names. The second goal was to produce ideas that may help in developing a uniform policy to correctly spell Somali names. And finally, the third goal was to produce a list of original Somali names with the correct spelling so that maintaining the correct spelling would become easier and the the spelling would not vary depending on the persons writing the name. The thesis mainly focuses on describing the conflicts with pronouncing and spelling Somali names by for example different officials.

The material data used for the thesis are theme interviews and relevant literature. The interviewees were persons who have valuable experience with situations where the correct spelling of names has been crucial. The interviewees are experienced interpreters all around Finland, police officers from the department of immigrant investigation, Somali interpreters and Somali customers. The literature has been collected from theme relating publications.

There are many names in Somalia that are used widely and commonly. In Somalia names always have meanings. For this reason misspelled names may change totally in meaning. It became evident from the interviews that there have been many incidents with misspelled names. This was an issue that caused different problems with the customers, interpreters and the officials alike.

The thesis attempts to partially answer the problems that misspelling has caused. A equalized list of traditional Somali names has been gathered in this thesis with the correct spelling. This list can be used in their work by different officials, Somali interpreters and any individuals that may be interested in issues relating to spelling Somali names correctly. The thesis makes equalizing a correct spelling of names possible with interpreters and officials and it can help bring awareness to the customer in spelling names correctly.

Key words: Somali names, the correct spelling of names, Somali interpreters, officials, Somali speaking customer

QORAAL KOOBAN

Mohamed, Yusuf Hassan. Caqabadaha is badbedelka Hab-dhigaalka magacyada Soomaalida Finland, Deyr 2016, 34 s.. 14 Ilifaaq.
Jaamacada Diakonia, Tacliinta turjumista danaha bulshada, turjubaan

Ujeeddada qoraalka teesiskan waa inaan kaga hadlo caqabadaha hab-dhigaal ee magacyada soomaalida, kana bixiyo tusmo ama talosiin ku aadan, sidii lagu heli lahaa hab-dhigaal laga middeysan yahay qorista magacyada soomaalida. Sidoo kale ujeeddadduna waxay tahay inaan aan la doorin asalkii magaca iyadoo hadba si loo turjumayo. Qoraalka teesiskan wuxuu ku koobnaan doonaa falanqeynta kala duwanaansha ku dhawaaqitaanka iyo hab-dhigaalka magacyada ee ka haysta dadyowga qaarkood, sida mida ay shaqaalaha dowlada adeegsadaan.

Macluumaadka qorista teesiskana waxaan adeegsadey niddaamka wareysiga iyo weliba qoraalo la xariira. Wareysiga waxaan wareystey dadyow khibrad u leh arrinkan ah muhiimada hab-dhigaalka magaca. Waxaana wereysiga kukala wajahay turjubaano khibrad leh oo kala jooga dactalada waddanka Finland, booliiska qaabilsan arrimaha ajaaniibta iyo macaamiil soomaaliyeed. Qoraalada aan adeegsadeyna waxay kala yihiin qoraalo iyo bugaag la xiriira arrinkan.

Soomaaliya waxaa la isticmaalaa magacyo baddan si guud iyo si gaar ahaaneedba. Magacyada soomalidana inta baddan waxay u taagan yihiin macno, sidaa darteedna ay tahay muhiim in loo foajignaado hab-dhigaalkiisa, si uusan isku bedelin macnihii magaca. Waxaa dhacdey wareysiyadii aan wareystey, inay sheegeen in badi ay kala kulmaan caqabado hab-dhigaalka qaldan ee magacyada hadey noqon lahaayeen macaamiisha, turjubaanada iyo weliba shaqaalaha dowlada.

Qoraalka teesiskan inuu ahaado qeyb xalka carqaladaha qaarkood ee hab-dhigaalka magacyada. Teesiskana waxaan ku soo arruuriyey liis magacyada soomaaliyeed, kuwaasoo hab-dhigaalkoodu saxan yahay. Waxaana ugu talogaley iney ka caawiso shaqaalaha dowlada, turjubaanada soomaalida iyo shaqsiyaadka kalee daneenaya hab-dhigaalka magacyada soomaalida. Teesiskan liiska magacyaduna noqdo inuusan dhumintay hab-dhigaalka, kuna aysan wareerin turjubaanada iyo masuuliyiintu. Sidoo kalena ay macaamiishuna ay xog ogaal u noqdaan hab-dhigaalka magacyadooda iyo muhiimadiisa.

Furaha oraahda: hab-dhigaalka magaca, turjubaanada soomaaliga, shaqaalaha dowlada iyo macaamiisha soomaalida

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN ONGELMANASETTELU JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	9
3 SOMALINIMIEN MUUTTAMINEN EUROOPASSA JA SEN VAIKUTUKSISTA.....	12
4 SOMALIALAISESTA NIMEÄMISKÄYTÄNNÖSTÄ	16
4.1 NIMEÄMISEN MERKITYS SOMALIKULTTUURISSA	16
4.2 ETUNIMET JA SUKUNIMET.....	17
4.3 PATRONYYMIT JA MATRONYYMIT SOMALIKULTTUURISSA.....	18
4.4 SOMALINIMIEN SUOMALAISESTA KIRJOITUSASUSTA JOHTUVAT ONGELMAT.....	19
4.5 SOMALINIMIEN LUOKITTELU KIRJOITUSASUN JA ALKUPERÄN MUKAAN	20
4.5. PERINTEISTEN NIMIEN LUOKITTELU SUKUPUOLTEN MUKAAN.....	21
4.6 VIERAIDEN VAIKUTTEIDEN KAUTTA TULLEIDEIN SOMALINIMIEN LUOKITTELU SUKUPUOLEN MUKAAN	22
5. NIMILISTA TULKKIEN, HEIDÄN ASIAKKAIDENSA JA VIRANOMAISTEN KÄYTTÖÖN	23
6. HAASTATTELUTUTKIMUS SOMALINIMEN KIRJOITUSASUSTA SUOMESSA.....	23
6.1 TEEMAHAASTATTELU.....	24
6.2 TEEMAHAASTATTELUIDEN SUUNNITTELU	25
6.3. HAASTATTELUN TOTEUTTAMINEN	25
6.4 POLIISIEN HAASTATTELUJEN TULOKSET	27
6.5 TULKKIEN HAASTATTELUJEN TULOKSET	28
6.6 ASIAKKAIDEN HAASTATTELUJEN TULOKSET	30
7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	32
LÄHTEET	35
LIITTEET	37
LIITE 1 LISTA PERINTEISISTÄ MIESTEN SOMALINIMISTÄ SOMALINKIELISESSÄ KIRJOITUS ASUSSA	37
LIITE 2 LISTA PERINTEISISTÄ NAISTEN SOMALINIMISTÄ SOMALINKIELISESSÄ KIRJOITUSASUSSA	42
LIITE 3 LISTA VIERASPERÄISISTÄ MIESTEN NIMISTÄ SOMALINKIELISESSÄ KIRJOITUSASUSSA	45
LIITE 4 LISTA VIERASPERÄISISTÄ NAISTEN NIMISTÄ SOMALINKIELISESSÄ KIRJOITUSASUSSA	47
LIITE 5 HAASTATTELUKYSYMYKSET TULKEILLE.....	48
LIITE 6 HAASTATTELUKYSYMYKSET SOMALIKIELISILLE ASIAKKAILLE	49
LIITE 7. HAASTATTELUKYSYMYKSET POLIISILLE	50

1 JOHDANTO

Somalinimien kirjoitusasussa on paljon vaihtelevuutta niin Suomessa kuin muualla maailmassa missä somaleita asuu. Somalinimien oikeinkirjoitus aiheuttaa ongelmia niin asiakkaiden, tulkkien kuin viranomaisienkin keskuudessa. Nimi saatetaan kirjata väärin turvapaikan hakemisen yhteydessä, jolloin henkilön rekisteröinnin yhteydessä kirjattu nimi ei ole sama kuin hänellä on kotimaassa. Ongelmia saattaa syntyä myöhemmin esimerkiksi perheenyhdistämistilanteissa tai kadonneiden perheenjäsenten jäljittämässä avustusjärjestöjen kautta. Myös nimen alkuperäinen merkitys saattaa muuttua, ja tällöin sillä on suuri merkitys myös henkilön identiteetille.

Somalinimien takana on usein tärkeitä kulttuurisia arvoja, ja ne ovat osoituksia somalialaisen kulttuuriperimän vivahteista. Niillä on oma historiansa. Nimien muuttaminen aiheuttaa tämän tärkeän aspektin katoamisen ja tekee nimet juurettomiksi. Nimien pitäisi olla ylpeyden aihe ja neuvottelematon osa yksilön identiteettiä. Nimi on kuin kirja. Se tulee lukea sille tarkoitettulla tavalla ja ymmärtää siihen sisältyvä viisaus.

Katsoin yhtenä iltana jalkapalloturnausta televisiossa Yle TV2 -kanavalla. Urheilujuontaja oli selittämässä käännettä pelissä, johon liittyi espanjalainen pelaaja "Navas Jesús". Odotin, että juontaja olisi lausunut nimen ääntäen sen suomalaisittain. Yllätyksekseni juontaja äänsi j-äänteen h-äänteenä ja lausui nimen espanjalaisittain *Hesus*. Tämä on osoitus siitä, että nimien alkuperäisen muodon tärkeys on vaalittavissa ja että niiden säilyttäminen on mahdollista. Nimien lausuminen voidaan oppia, mutta niiden muokkaaminen lausumisen helpottamiseksi aiheuttaa jopa itse nimen merkityksen katoamista.

Toinen esimerkki samasta ilmiöstä on kuuluisan entisen elokuvatähden ja nykyisen poliitikon, Kalifornian kuvernöörin, Arnold Schwarzeneggerin nimi. Hänen nimensä on slaavilais-itävaltalainen. Hän on kansainvälisesti tunnettu henkilö, jonka nimen lausuminen tuottaa usein selvästi hankaluuksia muunkielisille ihmisille. Se ei kuitenkaan ole johtanut eikä sen pitäisikään

johtaa siihen, että hänen nimensä kirjoitusasu muokattaisiin lausumisen helpottamiseksi. En näe syytä somalinimien, kuten Waceys, Maxamed, Faarax, Cawralo, Caydaruus ja Xadiyo muuttamiselle, jotta niiden lausuminen helpottuisi. Nimi on tärkeä osa yksilön identiteettiä ja kulttuuriperimää, eikä sen säilyttämiselle pitäisi asettaa ehtoja.

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen haastattelututkimus, jossa selvitän syitä, jotka vaikuttavat somalinimien kirjoituskäytännön vaihtelevuuteen. Aluksi kuvailen ongelmia, joita voi syntyä nimen väärästä kirjoitusasusta lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä. Sen jälkeen esittelen teemahaastattelututkimukseni ja sen tulokset ja johtopäätökset.

Työn kautta olen kohdannut erillisiä somalinimen kirjoitusasu, koska työni koskee somalinimiä, olen liittänyt sen loppuun nimilistat yleisimmistä somalinkielisistä miesten ja naisten nimistä, jotka ovat niiden alkuperäisesä somalinkielisessä kirjoitusasussa (LIITE 1 ja LIITE 2). Tätä listaa voivat hyödyntää työssään viranomaiset ja tulkit ja se voi olla myös tukena asiakkaille, jotta he voivat varmistaa, että heidän nimensä on kirjattu oikeaan muotoon.

Työssäni tulkkina olen törmännyt moniin ongelmiin, joita somalinimien väärin kirjoittaminen aiheuttaa. Siksi valitsin tähän aiheen. Olen huomannut, että alkuperäisten nimien ja kirjoitusasujen muoto vaihtelee kirjoittajan ja nimenkantajan murteen tai maantieteellisen sijainnin mukaan, tutkimalla tähän aiheeseen minun ammattini kehittyä nimen kirjoitusasujen suhteen.

2 OPINNÄYTETYÖN ONGELMANASETTELU JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Syitä somalinimien kirjoitusasun yhdenmukaisettomuudelle ja tästä johtuvalle lukuisille variaatioille ovat mm. tekijät joita esittelen seuraavaksi.

Somalia itsenäistyi vasta vuonna 1960 ja yleisesti hyväksytty somalin kirjakieli on suhteellisen nuori, ja se otettiin käyttöön vasta 1972 (Wetterstrand, 2012,57). Siirtomaavallat ja muut ulkomaalaiset tahot, jotka olivat Somaliassa, kirjoittivat somalinimiä kuulonvaraisesti, kun ei ollut yhdenmukaisesti kirjoitettua kieltä, jota he olisivat voineet käyttää nimien kirjoittamisessa. Tämä itsessään jo synnytti luonnollisesti useita variaatioita nimien kirjoitusasussa.

Seuraavat tiedot ovat henkilökohtaisia tiedonantoja kielentutkija (Cabdalla Cumar Mansuur 21.8.2014) Somalin kirjakieli oli siis varsin nuori, vasta 18-vuotias, kun sisällissota syttyi Somaliassa vuonna 1990. Sodan aikana ensimmäinen prioriteetti ei luonnollisestikaan ole nimien kirjoitusasun säilyttäminen tai edes kirjakielen kehittäminen tai säilyttäminen. Sotatila, joka on kestänyt jo 26 vuotta, on suurin syy sille, että somalikansaa on paennut maailmalle mm. Suomeen, ja nimeämisessäkin on syntynyt aivan uudenlaisia tarpeita ja käytänteitä. Tietoa somalinkielisestä käytännöstä on ollut edellä mainituista syistä kirjakielen vakiintumattomuus, sotatilasta johtuvat matkustusdokumenttien puutteellisuudet vaikeasti saatavissa, eikä nimien kirjoitusasua ole voinut mistään tarkistaa. Nimen alkuperäisenä säilyttäminen on kuitenkin edellytys ihmisarvon ja yksilön identiteetin ylläpitämiselle ja kunnioittamiselle, mitä ei voi eettisestä näkökulmasta kevyesti ohittaa (Diiriye 2010).

Käytännössä nimen lopullinen kirjaaminen mm. Maahanmuuttoviraston ja maistraatin asiakirjoihin Suomessa ja muissakin maissa pakolaisia vastaanotaneissa maissa riippuu pitkälti nimen kirjaajan valitsemasta tavasta. Opinnäytetyöni tarkoitus on nostaa keskusteluun ylämainitut nimeämiseen liittyvät seikat ja tarjota niistä tietoa. Somalinimien kirjoitusasun ratkaiseminen maahanmuutto-tilanteessa on ongelma, joka pitää ratkaista. Tein toisena lukuvuotena ideapaperin, jossa käsittelin somalinkielisiä nimiä. Kiinnostukseni somalinkielisiä nimiä syntyi silloin ja siksi valitsin tämän aiheen opinnäytetyökseksi.

Kuvaan seuraavassa ongelmaa tositapahtumien pohjalta joskus on tilanteita, jolloin luku- ja kirjoitustaidottoman asiakkaan nimen kirjoittanut henkilö kirjoittaa sen yhdellä tavalla yhteen asiakirjaan ja toinen henkilö kirjoittaa sen toisin toiseen asiakirjaan. Vaihtelu on voinut mahdollisesti tulla vain yhden kirjaimen muodossa, esimerkiksi U on saattanut muuttua O:ksi. Tästä esimerkkinä nimi Cumar, jota on voitu kirjoittaa Umariksi tai Omariksi. Eräässä tapauksessa on käynyt juuri tämän nimen kohdalla niin, että saman äidin kahdelle lapselle on kirjoitettu saman isän nimeksi Umar ja Omar. Lapsilla epäiltiin olevan eri isät, koska nimet olivat erilaisia. Tässä kyseisessä tapauksessa vääränlaisesta nimen kirjoitusasusta seurasi se, että äiti joutui pitkän prosessin kautta selvittämään, että on kyse samasta nimestä ja samasta isästä, jonka nimi on vain kirjoitettu kahdella eri tavalla. Tämä tapaus sattui Suomessa, ja näiden lasten vanhemmat joutuivat käymään käräjäoikeudessa asti, että saivat asian kuntoon. Asia olisi voinut olla paljon yksinkertaisempi, jos isän oikea nimi, Cumar, olisi kirjoitettu, kuten se on somalin kielellä.

Samankaltainen esimerkki oli eräällä miehellä, joka asui Suomessa ja jonka nimi translitteroitiin suomen kieleen sopivasti. Mies omisti maata Somaliassa ja hänen piti mennä takaisin Somaliaan hoitamaan asioita liittyen tonttiinsa. Hänen maanomistusasiakirjoissaan hänen nimensä oli kirjoitettu somalian kielellä, mutta hänen suomalaisessa henkilötodistuksessaan hänen nimensä oli translitteroitu, eli siis muutettu. Olin itse silloin aktiivijäsen Länsi-Suomen Somaliseura ry:ssä, kun asiakas tuli pyytämään todistusta meiltä siitä, että vaikka hänen nimensä on muutettu, paperit ovat hänen. Jos todistusta ei olisi voitu kirjoittaa, hän olisi menettänyt maansa kotimaassaan.

Edellä mainitut asiat aiheuttivat vakavia väärinymmärryksiä, mutta ne olisi voinut ehkäistä nimien alkuperäisen kirjoitusasun säilyttämisellä. Koska työni tavoitteena kuvata ongelmaa ja pohtia ratkaisuehdotuksia, olen muotoillut seuraavat tutkimuskysymykset laadullista haastattelututkimusta varten.

Päätutkimuskysymykseni on, mitkä seikat johtavat somalinimien kirjoitusasun muuttamiseen Suomessa. Toiseksi pohdin sitä, miten viranomaiset ja mm. asi-

oimistulkit voisivat tiedostaa keräämäni aineiston pohjalta alkuperäisten kirjoitussasujen säilyttämisen merkityksellisyyden.

Opinnäytetyöni kohderyhmänä ovat eri viranomaiset, somalitulkit ja somaliankieliset asiakkaat. Työni tavoitteena on lisätä em. ryhmien tietoisuutta siitä, että nimellä on väliä. Työni tarkoitus on hyödyttää edellä mainittujen tahojen lisäksi Somalin kielenhuoltoa Suomessa ja mahdollisesti Somaliassa kiinnittämällä huomiota somalialaiseen nimeämiskulttuuriin.

3 SOMALINIMIEN MUUTTAMINEN EUROOPASSA JA SEN VAIKUTUKSISTA

Nimi on annettu yleensä jotain tarkoitusta varten ja nimen merkitystä tulee kunnioittaa. Hyvä nimi ottaa huomioon kulttuuriset arvot, ja vahvistaa ihmisen identiteettiä. Ihmisen on tarkoitus kantaa omaa nimeään läpi elämän ja nimestä tulee osa häntä. (Mikkonen, Salonen & Manni-Lindqvist 2008, 56.) Somalinimissä nimillä on ihmistä luonnehtiva merkitys sekä ihmisen sukupuolta ilmaiseva merkitys. Maahanmuuttotilanteissa nimiä kirjattaessa nämä kulttuuriin ja identiteettiin liittyvät seikat voivat hämärtyä tai kadota nimistä.

Nimilain (32b§, 8.2.1991/253) mukaan nimeksi ei voida hyväksyä nimeä joka on sopimaton tai jonka käyttö muuten voi aiheuttaa ilmeistä haittaa. Esimerkiksi miehelle ei saa antaa naisen nimeä tai naiselle miehen nimeä. Maahanmuuttotilanteissa nimilaki ei aina toteudu, kun nimiä kirjataan ilman asiakirjoja Euroopassa.

Esimerkiksi somalialainen nimi Faarax on miehen etunimi ja Farax, on naisen etunimi. Suomeksi molemmat nimet kirjoitetaan useimmiten Farah, joka on lähempänä alkuperäistä naisen somalinimeä, vaikka sekin on muutettu Euroopassa alkuperäisestä kirjoitusasustaan viimeisen kirjaimen osalta. Alla oleviin taulukkoihin olen kääntänyt internet-artikkelista (Wardheer News 2014.) taulukon nimistä, joiden kirjoitusasu on Euroopassa yleensä joko muutettu toiseksi tai säilytetty (Wardheer News i.a.) Olen lisännyt suomalaiset versiot mukaan.

Alla oleviin taulukkoihin (Taulukot 1. ja 2.) olen koonnut Anwar Diiriyeen artikkelista (Diiriye 2010) nimiä, joiden kirjoitusasu Euroopassa yleensä on joko muutettu toiseksi (Taulukko 1.) tai säilytetty ennallaan (Taulukko 2).

Taulukko 1. Somalinimien kirjoitusasuja Euroopassa: Alkuperäisessä nimessä ensi- tai toisessa tavussa pitkä vokaali korvautuu lyhyellä

somaliaksi	suomeksi	italiaksi	ranskaksi	nimen merkitys
Jaamac	Jama	Schama	Djama	Pyhän koraanin kirjan nimi
Faarax	Farah	Farah	Farah	Iloluonteinen poika/mies
*Farax	Farah	Farah	Farah	Iloluonteisen tyttö/nainen
*Cumar	Omar	Omar	Omour	Eloonjääminen/pitkä elämä
Oomaar	Omar	Omar	Omour	Luonteeltaan tiukka
Geelle	Gelle	Gelle	Gualleh	Monen kamelin omistaja
Xabiibo	Habibo/ Habiba	Habibo/ Habiba	Habibo/ Habiba	Rakas
Nawaal	Nawal	Nawal	Nawal	Lahja
Caweys	Aweis Aweys	Aweis Aweys	Aweis Aweys	Naisen nimi
Aweys	Aweis Aweys	Aweis Aweys	Aweis Aweys	Miehen nimi

Taulukossa 1. on tähdellä merkitty vastaavat lyhytvokaaliset nimet, jotka ovat muuttuneet Euroopassa homonymisiksi alun perin pitkävokaalisten nimien rinnalle (ks. s. 12 alla).

Taulukko 2: Alkuperäisen kirjoitusasun Euroopassa säilyttäneet nimet

somaliaksi	suomeksi	italiaksi	ranskaksi	nimen merkitys
Hira	Hira	Hira	Hira	Pitkä ja vaalea tyttö
Sagal	Sagal	Sagal	Sagal	Kaunis ulkonäkö
Warsan	Warsan	Warsan	Warsan	Hyvä uutinen
Sahal	Sahal	Sahal	Sahal	Vaivattomasti syntynyt
Barni	Barni	Barni	Barni	Kaunis ja pitkä
Mahad	Mahad	Mahad	Mahad	Arvonanto
Fahmo/ Fahma	Fahma/ Fahmo	Fahma/ Fahmo	Fahma/ Fahmo	tiedostaa näkemänsä
Huda	Huda	Huda	Huda	Johdatus

Somalinimet näyttävät jostakin syystä pysyvän muuttumattomina Euroopan eri kielissä, jos niissä ei ole pitkiä vokaaleja tai konsonantteja (X, C, Q, KH, SH; ja DH) nimen alussa, keskellä tai lopussa (Diiriye 2010.)

Diiriyen (2010) mukaan on globaali ilmiö, että somalinimet muuttuvat kunkin maan nimi- ja ääntämiskäytännön mukaisiksi. Hän kuvaa artikkelissaan eri maiden käytäntöjä, mutta ei syvällisemmin käsittele syitä ilmiölle. Omassa työssäni haluan kyseenalaistaa käytäntöä ja tuoda esille näkökulman, että nimen merkitystä tulisi kuitenkin kunnioittaa, jolloin nimen ulkoasua ja siten myöskään merkitystä ei tule muuttaa tai kääntää. Somaleilla on oman kulttuurin ja uskonnon mukaiset nimet, joista tunnustetaan, että nimi on somalitaustainen. Nimen alkuperäisen muodon säilyminen on siis tärkeää nimeä kantavan henkilön kulttuuri-identiteetin säilymiselle. Lausumisen helpottamiseksi tu-

lisi mielestäni olla muita keinoja kuin alkuperäisen nimen muuttaminen. Näitä asioita käsittelem työssäni

Anwar Maxamed Diiriye on ottanut esimerkiksi myös erään kiinalaisen nimen, Xiongin. Tämä on nimi, jonka kirjoitusasu poikkeaa sen lausumisesta, mutta sen kirjoitusasua ei ole muutettu Hiongiksi, jotta vieraskielisten olisi helpompi lausua sitä. Somalinimet kuitenkin hänen mukaansa muutetaan vieraskielisten lausumisen helpottamiseksi. Hyvänä esimerkkinä on nimi Xasan, joka muutetaan Hassaniksi. Hänen mukaansa olisi todella tärkeää säilyttää nimi oikeassa kirjoitusasussaan, vaikka sen lausumisesta koituisi aluksi vaikeuksia vieraskielisille. Se on ainut keino säilyttää nimen merkitys kielellisesti ja myös kulttuurillisesti. Kun nimi kirjoitetaan, kuten se vieraalla kielellä lausutaan, niin omakieliset ja –kulttuuriset aspektit katoavat nimestä. (Diiriye 2010).

4 SOMALIALAISESTA NIMEÄMISKÄYTÄNNÖSTÄ

Tässä luvussa käsittelen somalinimien nimeämiseen, erityisesti nimien kulttuuriseen merkitykseen ja muotoon liittyviä seikkoja sekä nimien luokittelua

4.1 Nimeämisen merkitys somalikulttuurissa

Nimi on sana tai sanaliitto, joka viittaa johonkin henkilöön, olioon, esineeseen, asiaan tai muuhun sellaiseen yksilönä tai lajinsa edustajana. (Diiriye 2010.)

Somalialainen nimeämiskäytäntö poikkeaa suomalaisesta. Somaliassa nimenantajana toimii useimmiten lapsen isä, äiti tai kummatkin yhdessä. Sen lisäksi somalikulttuurissa nimenantaja voi olla joku muu lähisukulaisista kuten lapsen vanhempien sisarukset, isovanhemmat tai lähipiiriin kuuluvat ystävät. (Diiriye, henkilökohtainen tiedonanto 14.10.2013). Suomessa yleensä vanhemmat päättävät lapsen nimen, eikä nimen prosessiin yleensä osallistu muita henkilöitä (Mikkonen, Salonen & Manni-Lindqvist 2008, 160.)

Somaliassa yleinen käytäntö on antaa lapselle lapsen oma, isän ja isoisan nimi. Jos vanhemmat valitsevat lapselleen somalinimen, on nimellä yleensä joku merkitys tai tarkoitus. Lapselle valitusta nimestä tulee hyvin keskeinen osa hänen rakentuvaa identiteettiään. Jokaisella nimellä on oma tarinansa yksilön elämässä ja usein myös laajemmin koko yhteisön elämässä. Nimi voi esimerkiksi kuvata perheen olosuhteita tai aikaa tai kautta jolloin lapset ovat syntyneet. Lapsi voidaan nimetä myös uskonnon mukaan ja tällöin lapsi voi saada esimerkiksi arabitaustaisen nimen. (Hussein, henkilökohtainen tiedonanto 24.11.2013).

Henkilönimet muodostavat henkilönimisysteemejä, jotka yksilöimisen lisäksi myös luokittelevat ihmiset kuuluvaksi johonkin sosiaaliseen ryhmään kuten sukuun tai klaaniin. Samantyyppisissä kulttuuriympäristöissä käytetään usein samankaltaisia nimisysteemejä. Somalinimien muuttaminen edistää alkuperäisten somalinimien katoamista (Diiriye 2010)

Toisaalta arabitaustaiset somalinimet kantavat merkityksessään pyyntörukouksia ja toivotuksia, siitä että nimen kantaja olisi aina henkilö, joka tavoittelee hyvää, neuvoo hyvään, tekee hyvää ja on hyvä. Esimerkkejä näistä nimistä ovat Samakaab, Samatar, Samaale, Samow ja Samatalis.

4.2 Etunimet ja sukunimet

Somalilaisten nimisysteemin analysoinnissa ja tutkimuksessa pitää ottaa huomioon kaksi olennaista käsitettä, jotka liittyvät kansan kulttuuriin ja historiaan. Nämä käsitteet ovat klaanit (somaliksi qabiil) ja nimikäytäntö (somaliksi heeb-sasho). Mansuur henkilökohtainen tiedoksianto 21.8.2014 mukaan ”Klaanit ovat yksi somalien tärkeimmistä sosiaalisista ryhmistä, joilla on sekä kulttuurista että poliittista merkitystä”.

Somaliassa on monia pääklaaneja ja monia alaklaaneja. Riippuen klaaneista ihmiset ovat asuneet eri alueilla maassa ja harjoittavat eri ammatteja mm. maanviljelyä, eläinhoitoa tai tekevät käsityötä. Biyomaal on ihmisryhmä, joka saa elantonsa merestä, joista ja järvistä. Eläinhoitajat (xoolodhaqato) kasvattavat mm. lehmiä, vuohia, lampaista ja kameleita. Käsitöitä tekevät (somaliksi muruqmaal) klaanit (somaliksi qabiil) lasketaan alaklaaneiksi esim Biyomaal, Muruqmaal, Afmaal ja So'maal. (Warsame 2010, 28.)

Tietyillä Somalian alueilla yksittäinen alaklaani voi hallita, mutta on yleisempää, että useat alaklaanit asuvat sekoittuneina tietyillä alueilla. Klaanin jäsenyys määritetään miehen sukulinjan mukaan. Lapsi siis kuuluu samaan klaaniin kuin isänsä. Lapset saavat oman nimensä lisäksi isänsä ja isoisänsä nimen. Tapana on ollut opetella kaikkien esi-isien nimet jopa 30 sukupolvea taaksepäin. Tästä lapset ovat samalla oppineet klaanin, johon kuuluvat. (Diriye 2010, 122.)

Klaanin nimestä tunnistetaan mihin ryhmään ihminen kuuluu. Toisaalta klaanin nimi ei kuulu viralliseen nimimuodostukseen toisin kuin arabimaissa, joissa on yleistä, että klaanin nimeä käytetään sukunimenä.

Somalit ovat yksi suurimmista maahanmuuttajaryhmistä Suomessa. Somaleilla on hyvin selkeästi erilainen nimikäytäntö kuin nyky-suomalaisilla. Somaleilla on

tavallisesti kolme nimeä: oma nimi, isän nimi ja isoisän nimi. Naisen nimeen siis kuuluu naisennimi ja kaksi miehennimeä. Ne kaikki ovat yksilönnimiä, mikään ei ole sukunimi. Hassan Abdi voi olla myös Abdi Hassan ja kukaan ei tiedä kumpi nimistä on hänen sukunimensä.

Maahanmuuttovirastossa on 24.5.2010 laadittu väestötietolain (661/20010) myötä muistio nimien merkitsemisestä. Muistio koskee mm. sitä, että isän ja isoisän nimistä tulee sukunimi, jollei varsinaista sukunimeä ole (Maahanmuuttovirastosta sähköpostilla saatu henkilökohtainen tiedonanto 6.3.2014)

4.3 Patronyymit ja matronyymit somalikulttuurissa

Somalian kielessä on käytetty patronyymejä kansanomaisesti toisin kuin Suomessa. Sirkka Paikkala on sukututkimus artikkelissaan todennut, että meillä Suomessa patronyymit ovat eläneet lähinnä asiakirjoissa, joiden laatimismallit ja nimien kirjaamistavat olivat lainatavaraa (patronyymit ja matronyymit sukututkimuksissa.) esim. Eeva Pekan tytär. Paikkala on myös määrittelyt lyhyesti patronyymin/matronyymin siten, että se on asiakirjassa (tai esim. sukuselvityksessä) esiintyvä ilmaus, jolla ilmoitetaan, kenen poika tai tytär etunimeltä mainittu henkilö on.

Somalialaisessa sukujärjestelmässä on käytössä tavallisessa yhteiskunnassa vakiintunut isän sukupolvisidonnaisuutta kantava nimi. Tämä tarkoittaa sitä, että suvun lisääntymisessä ja sukuun rakenteessa nimistön rakenne juurtuu isän sukuun. Esimerkiksi lapsen syntyessä lapsi saa aina kolme nimeä, jotka ovat oman nimen lisäksi isän nimi ja isoisän nimi. Isän patronyymi on siis periytyvä sukusidonnaisuus. Virallisissa asiakirjoissa ja erityistapauksissa on myös käytössä matronyymiset nimet eli äidiltä periytyvät nimet. Matronyymiset nimet ovat käytössä oikeusasteisessa kuolemantuomiossa ja kaikkien somalialaisten kohdalla kuoleman jälkeen vainajan haudan lepoon asettamisessa. Tällöin vainajaa tai tuomittua henkilöä kutsutaan hänestä puhuttaessa matronyymisesti äidin nimen mukaan. Virallisessa oikeuden päätöksessä tuomiota luettaessa tuomitun nimet kirjoitetaan oman etunimen lisäksi äidin nimien mukaan seuraavan esimerkin tavoin.

Esimerkiksi tuomittu tai vainaja nimi on Faarax Cali Jimcaale ja hänen äidin nimi on Faadumo Xasan Maxamuud. Tuomion luettaessa ja haudattaessa luetaan hänen nimen ja lisäksi perään lausutaan (ina Faadumo Xasan Maxamuud).

4.4 Somalinimien suomalaisesta kirjoitusasusta johtuvat ongelmat

Somalialaisen nimiasun mukainen Yuusuf, Aaden, Xaawo ja Faadumo kirjoitetaan Suomessa lyhyen vokaalin Yusuf, Aden, Hawo ja Fadumo. Somaliaakosissa on 21 konsonanttia *b, t, j, x, kh, d, r, sh, s, dh, c, g, f, q, k, l, m, n, w, h, y*; viisi lyhyttä vokaalia *a, i, e, o, u* ja viisi pitkää vokaalia *aa, ii, ee, oo, uu* (Jaamac Axmed 1976, 4). On tärkeä tuoda esiin, että nimen alkuperäinen pitkä vokaali muuttuu usein suomalaisen nimienkirjoituskäytännön mukaisesti lyhyeksi yllä mainitulla tavalla. Somaliankielessä on seitsemän artikkelia: kolme feminiinin tunnusta *t, d* ja *sh* sekä neljä maskuliinin tunnusta *k, g, h* ja *a*. (Jaamac Axmed 1976, 18). Somalin kieltä kirjoitetaan latinalaisin aakkosin, joten nimenkirjoitusasun muuttaminen ei voi johtua eri kirjoitusjärjestelmien eroista, vaan se on vierasta vaikutusta.

Oikean kirjoitusasun löytämistä vaikeuttaa se että somalin kielen kielioppi on varsin nuorta ja löyhästi dokumentoitua, eivätkä kielen puhujat itsekään ole aina varmoja oikeasta muodosta. Cabdalla Cumar Mansuurin mukaan somalin kielen kirjoitus on ainut asia, joka on jäänyt kaatuneelta hallitukselta Somaliaan ja somaleille. Kirjakieli sai nykyisen muotonsa kaatuneen hallinnon aikana vuonna 1972. Lisäksi maassa on huomattavia murre-eroja. Somaliaa riepottanut sota on osaltaan vaikeuttanut yleensä kieliopin vakiintumista.

On yleisessä tiedossa, että somali oli puhuttu kieli eikä siis kirjoitettu kieli. Yleensäkin kielet jakaantuvat viralliseen kirjakieleen ja puhuttuun puhekieleen, jossa on maantieteellisestä sijainnista riippuen murre-eroja. Somalian kirjoitettu kieli on vasta niin nuori, ettei se ole kunnolla vielä selkeästi eriytynyt puhe- ja kirjakieleksi. Se on aiheuttanut sen, että eri murteiden edustajat kirjoittavat kieltä puhumallaan tavalla ja pitävät omaa tapaansa oikeana ja muiden tapaa vääränä. Muutamit somalin kielen äänteet ja kirjanyhdistelmät äännetään selvästi samalla tavalla kuin suomen kielessä. Äänne *C* ääntyy kurkun takaosassa ja

lähes katoaa äännettäessä. Äänne *X* äännetään kuten tukahdutettu *H* ja *Y* kuin Suomen *j*-kirjain. *Q*- kirjain äännetään kuin *K*, mutta lausutaan taaempana kurkussa. Somalin kielen kirjain *J* puolestaan äännetään suurin piirtein kuten englannin kielen *J*. Kirjainyhdistelmä *Dh* puolestaan äännetään kuin *D* eli kieli taipuneena kitalakea vasten. Harvoin esiintyvä *Kh*-yhdistelmä lausutaan vähän kuin ranskalainen *R*-äänne. Pitkät vokaalit kirjoitetaan kahtena. (Tiilikainen 2014, 9; Cabdiraxmaan 2010; Mudle 2002,92.)

4.5 Somalinimien luokittelu kirjoitusasun ja alkuperän mukaan

Alla esittelen laatimani luokittelun somalinimistä, jotka olen kerännyt sekä kirjallisesta lähteestä (Hassan 2001, 1–46) sekä kyselemällä somaliperinteitä tuntevilta vanhemman polven informanteilta. Olen jakanut nimet useammalla perusteella: Pääjaottelu on perinteisiin/alkuperäisiin somalinimiin ja lainattuihin nimiin. Tämän jaottelun alla olen eritellyt miesten nimet ja naisten nimet kumpaankin pääluokkaan.

Alkuperäisiä somalinimiä ovat esimerkiksi Jimcaale, Miigane, Warsame, Diiriye. Usein miesten nimistä voi tulkita somalikulttuurin ja kielen arvoja ja erityispiirteitä. Pojan nimi Diiriye on hyvä esimerkki tästä. Se merkitsee, että lapsi on ollut toivottu ja lapsen syntymä on ollut ilon aikaa, koska vanhemmat ovat olleet pitkän aikaa lapsettomina tai, että heillä oli paljon tyttöjä, mutta eivät olleet saaneet poikaa. Kirjaimellisesti nimi tarkoittaa Lämmittäjää, jonka syntymä on lämmittänyt mieltä ja tuonut onnea. Usein tämä nimi kirjoitetaan Suomessa Dirie lausumisen helpottamiseksi, vaikka siinä kirjoitusasussa, nimi menettää kokonaan merkityksensä. (ks. Liite 4)

Nimiä, jotka ovat peräisin uskonnosta eli jotka ovat myöhemmin lainautuneet muualta somalikielen, ovat esimerkiksi *Cabdiraxmaan*, *Maxamed*, *Cali*, *Salmaan*, *Maryan*, jotka mainitaan Koraanissa (Koraani, sivu 305 suura 19 jae 16). Myös *Maryan* on somaliaksi (hepreassa Mirjam, Kreikassa Mariam ja Suomessa Maria) Jeesuksen äidin nimi, jonka merkitys on ilmeisesti "toivottu lapsi" (Vilkuna, Huitu & Mikkonen 1988, 133.)

Miesten ja naisten nimet eroavat somalikulttuurissa kirjoitusasultaan yleensä mm. siten, että naisten vokaaliloppuiset nimet ovat o-loppuisia. Henkilökohtaisesti olen havainnut, että Pohjois-Somaliassa yleensä naisten vokaaliloppuiset nimet päättyvät a-vokaaliin, mutta Etelä-Somaliassa ne lausutaan –o –loppuisina. Tätä nimien lausumiseen liittyvää horjuvuutta pitäisi tutkia tarkemmin. Suomessa naisten vokaaliloppuiset nimet on kirjoitettu vaihdellen ja epäjohdonmukaisesti a:lla tai o:lla. Eli Somaliassakin on alueellista vaihtelua nimien loppuvokaalissa, joka kertoo somalialaisille, mistä päin henkilö on kotoisin. Kirjoitusasu on kuitenkin Somaliassa vakiintunut. Vain harvat nimet esiintyvät sekä miehen että naisen nimenä. Yksi esimerkki on nimi Burhaan, joka viittaa erityisen karismaattiseen ominaisuuteen (taitavuus, asioiden toteutumiseen johtava taito) jossakin ihmisessä.

4.5. Perinteisten nimien luokittelu sukupuolten mukaan

Perinteisistä nimistä suurin osa on miesten nimiä. Nimillä on merkitys ja niiden merkityksessä on kielellinen ja kulttuurinen ominaisuus, joka kertoo somalialisesta kulttuuriperimästä ja yhteiskunnasta. Somalit tunnistavat toisensa ja sukulaisuussuhteensa nimien kautta.

Somaliassa sukunimeksi mielletty nimi koostuu edeltävien sukupolvien patronymien ketjusta, jossa henkilö voi listata kymmenien edeltävien sukupolvien isoisiään. Kun ihminen tietää oman patronymisen ketjun, hän tietää mihin klaaniin hän kuuluu.

Alkuperäisillä naisten nimillä on somalian kielessä myös merkitys, joka kertoo niistä arvoista, joita somalikulttuurissa pidetään tärkeinä naisten osalta. Hyvänä esimerkkinä on nimi Qumman. Qumman on henkilö, joka on siveellinen, oikeamielinen ja hyveellinen. Jotkut naisten nimet tarkoittavat tiettyjä eläimiä, kasveja tai kukkia. Esimerkkejä näistä ovat Cosob, Magool, Ubax ja Qalanjo. Jotkut naisten nimet merkitsevät vuodenaikoja tai viikonpäiviä. Esimerkkejä näistä ovat Gu' dhalad, Isniino, Axado, Jimco, Sabtiyo.

Naisten nimissä on hyvin yleistä, että ne kuvailevat merkityksissään henkilön fyysistä olemusta, kuten esimerkiksi pituutta tai kasvojen kauneutta. Sen lisäksi ne voivat kuvailla ihonvärin eri sävyjä, oikeamielisyyttä tai korkeaa moraalialia, järjestelmällisyyttä erityisesti kodinhoidossa ja urheutta, rohkeutta tai empaattisuutta. Suurin osa listassani olevista naisten nimistä on peräisin lähteistäni (Hassan 2001, 1–46) ja osa on minun omasta muististani missä ei merkätty tähtiä (LIITEET 1–4 plus tähdelliset).

4.6 Vieraiden vaikutteiden kautta tulleiden somalinimien luokittelu sukupuolen mukaan

Vieraiden vaikutteiden kautta tulleet nimet ovat suurimmaksi osaksi nimiä, jotka ovat tulleet Arabimaista. Somaleilla on näiden maiden kanssa paljon yhteistä kulttuurin ja uskonnon kautta. Tämän lisäksi Somalia on ollut kosketuksissa näiden maiden kanssa kaupan ja muun yhteisen toiminnan kautta. Täten somalin kieli ja somalinimet ovat saaneet vaikutuksia arabian kielestä. (Nimilistassa LIITE 3 ja 4) on muitakin nimiä, jotka ovat muista läheisesti somalikulttuurin- ja kansan kanssa vaikuttaneita kulttuureja ja kansoja.

Suurin osa listan nimistä ovat uskonnollisia nimiä, jotka ovat merkitykseltään Islamin uskon arvoja ja hyveitä edustavia tai Islamissa tärkeiden henkilöiden tai hahmojen mukaan annettuja.

5. NIMILISTA TULKKIEN, HEIDÄN ASIAKKAIDENSA JA VIRANOMAISTEN KÄYTTÖÖN

Opinnäytetyöni tietoperustaosuuden tuotoksena syntyi nimilista (Liite 1–4) nimilistaan olen koonnut nimiä pääasiassa somalinimiä käsittelevästä nimikirjasta nimeltä Qaamuuska Magacyada Soomaaliyeed - A Dictionary of Somali Names, jonka on kirjoittanut somalikirjailija Mohammed Sh. Hassan. Nimet, joita listasin omien kyselyideni ja kulttuuritietoni perusteella olen erotellut pienellä tähdellä nimen päällä erotukseksi nimistä, joita keräsin yllämainitusta nimikirjasta, (Mohammed Sh, Hassan 2001, 1–46). Nimet, jotka kirjoitin omien muistiinpanojeni perusteella, ovat sellaisia, jotka löytyvät minunkin sukunimistäni ja jotka ovat yleisiä ja kaikkien tiedossa somalikulttuurissa. Kokoamani listan tarkoituksena on auttaa monia tulkinasiakkaita, jotka eivät osaa kirjoittaa nimeään, kirjoittamaan nimensä oikean kirjoitusasun mukaisesti.

6. HAASTATTELUTUTKIMUS SOMALINIMEN KIRJOITUSASUSTA SUOMESSA

Seuraavaksi siirryn työni toiminnalliseen osuuteen, jossa haastattelin kolme poliisia, kaksi asiakasta ja kaksi asioimistulkkia. Ensimmäisen asiakkaan haastattelu tapahtui Länsi-Suomen somaliseuran tiloissa ja toisen kotona. Henkilökohmainen tiedoksianto tapahtui somaliankiellä. Molemmille tulkeille lähetin haastattelukysymykset sähköpostilla ja sain vastaukset sähköpostilla suomeksi.

Poliisit ovat tuttuja työn kautta ja poliisien haastattelu tehtiin poliisintalossa. Haastattelin poliiseja kolmena eri päivänä. Asiakkaat on haastateltu kahtena eri päivänä.

Valitsin kolme eri haastatteluryhmää, ulkomaalaispoliisin, asiakkaat ja asioimistulkit haastatteluuni, koska he edustavat somalialaisen nimen muuttamisessa tai säilyttämisessä keskenään eri näkökulmia. Ulkomaalaispoliisi on useimmissa tapauksissa maahantulijan ulkomaalaisrekisteriin rekisteröivä taho. Siitä syystä haastattelin ulkomaalaispoliisia, myöhemmin puhun heistä vain poliiseina. Poik-

keuksen tästä tavasta muodostavat ainoastaan perheenyhdistämistapaukset, joissa maahantulijan rekisteröi maistraatti. Asiakkaat ovat oman nimensä ”omis-tajia”, ja omalla nimellä on ihmiselle yksilöllinen ja identiteetille merkitys. Asioi-mistulkit toimivat kulttuurisena, kielellisenä ja tulkinnallisena siltana kahden toi-mijan, Suomen hallinnollisen tapakulttuurin ja somalialaisen kulttuurin välillä. Poliisit ja tulkit haastettiin suomeksi ja asiakkaat somaliaksi.

Opinnäytetyössäni käytin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Va-litsin laadullisen menetelmän koska tarkoituksena oli etsiä vastauksia kysymyk-siin, ja halusin tutkia haastateltavien omiin kokemuksiin perustuvia näkemyksiä, ja laadullinen menetelmä sopii siihen hyvin.

Kaikille kolmelle haastateltavalle taholle olen esittänyt eri kysymyspatteristot. Poliiseille esitin 10 kysymystä. Asiakkaille esitin yhdeksän ja asioimistulkeille 13 kysymystä. Kaikki kysymyspatteristot ovat liitteessä 5–7. Eri kysymyspatteristot eri tahoille johtuu eri tahoilla olevista näkökulmaeroista.

Äänitin kolme poliisin, jonka jälkeen kirjoitin ne paperille sanan tarkuudella. Ää-nitteen purku kesti noin kaksi ja puoli tuntia per poliisin haastattelu. Haastattelut on tehty alkutalvesta 2014.

6.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelua käytetään, kun halutaan selvittää vähän tiedettyjä asioita. Teemahaastattelu lienee yleisemmin käytetty tutkimushaastattelun muoto. Teemahaastattelu sopii tutkimusmenetelmäksi, kun ei tiedetä, millaisia vastauk-sia tullaan saamaan, ja kun vastaukset perustuvat yksilön omaan kokemuk-seen. (Vilka 2015, 124). Teemahaastattelussa haastattelu kohdennetaan tiet-tyihin aihepiireihin, ja ominaista sille on se, että haastateltavilla on kokemuksia samankaltaisista tilanteista (Hannila; Kyngäs 2008).

6.2 Teemahaastatteluiden suunnittelu

Alussa olin suunnitellut haastattelevani kolme eri tahoja kolme poliisia, kolme tulkkia, kolme somalitausta asiakasta. Valmistelin haastattelukysymyksiä ja mietin pitkään, minkälaisia kysymyksiä esittäisin. Haastattelin teemahaastatteluisani kolmea poliisia, kahta tulkkia ja kahta asiakasta kokemuksista nimen kirjaamiseen liittyvissä asioissa. Teemahaastattelun avulla sain ideointivaiheessa kysymysmenetelmän, jonka jälkeen pohdin, minkälainen tutkimusaineisto tarvitsin vastaamaan tutkimusongelmaan kattavasti.

Halusin selvittää somalikielisten nimien kirjoitusasujen vaihtelevuutta. Aihepiiri oli työni kautta tuttu ja haastatteluni tarkoituksen oli selvittää somalinimien kirjoitusosut. Olen selkeästi esittänyt selviä ja yksinkertaisia kysymyksiä. Valitsin aineiston teemahaastattelun, koska halusin selvittää, millaisia kokemuksia somalin nimenkirjoitusasu olisi haastateltavillani. Valmistin haastattelu kysymykset kolme eri kohderyhmälle. Haastatteluni oli etuna se, että sain sen avulla tietoa ja joustavasti huomioin haastateltaviani ja myös sain kerättyä tietoa eri tilanteissa. Esiteemani kysymykset olivat kolme erilaisia.(liite 5–7)

6.3. Haastattelun toteuttaminen

En onnistunut suunnitelmani mukaan haastateltu maistraattivirkailijaa, kun alun perin piti haastatella kolme tulkkia ja kolme asiakasta. Lopullisessa haastattelussa päädyin haastattelemaan kahta asioimistulkkia, kahta somaliasikasta ja kolme poliisia. Kaikkien haastateltavani olivat työni kautta tuttuja.

Haastateltavilleni kerroin vielä ennen haastattelua, että nauhoitan haastattelut ja, että nauhoitukset ovat luottamuksellisia. Haastateltavilleni kerroin myös, ettei nauhoja käytettään muihin kuin opinnäytetyöni. Haastattelutilanteessa poliisit ja asiakat olivat läsnä, joka lisäsi mielestäni tutkimuksen luotettavuutta. Haastateltaville kerroin, että puren nauhoitukset sana sanalta papereille, ja sen jälkeen käytän niitä opinnäytetyöhöni.

Haastatteluissa selvisi myös, että asiakkaat, tulkit ja viranomaiset kokivat, että yhdellä somaliankieliselle nimelle saattaa olla monta erilaista kirjoitusasua, jotka heikentävät nimen oikeinkirjoittamista. Esimerkkinä tästä on nimi Mohammed, jonka variaatioita ovat: Mahamed, Mohamed, Mohamad, Muhamed, Muhammed ja Mahammad. Tässä tilanteessa on hyvä huomioida, että somaliksi tällä nimellä on vain yksi kirjoitusasu; Maxamed.

Kirjaimien muuttuessa kirjoitusasu muuttuu merkittävästi. Tämä tuottaa hankaluuksia jos halutaan vaikka selvittää turvapaikanhakijan matkareitti laiva- tai lentolippujen kautta, sillä nimen oikeasta kirjoitusasusta ei voida olla varmoja ja sekaannuksia voi tapahtua. Jotta saadaan varmuus siitä kuka henkilö on todella kyseessä, ei nimen oikeinkirjoituksen tärkeyttä voi vähätellä. Samaten perheiden yhdistämisen ja henkilöhaun kannalta on tärkeä tietää todellinen henkilöllisyys, jota voisi löytää kadonneita perheitä, perheenjäseniä ja muita lähisukulaisia. Voidaan myös kuvitella tilanne, jossa poliisi tutkii tehtyä rikkomusta ja epäilystä on tiedossa vain nimi. Tällaisessa tapauksessa väärä kirjoitusasu voi aiheuttaa sekaannuksia ja vääriä syytöksiä tai jopa viattoman vangitsemisen.

6.4 Poliisien haastattelujen tulokset

Ensimmäinen haastattelemani poliisi oli tehnyt työtään 20 vuotta, toinen poliisi oli paljon kokemattomampi ja oli tehnyt työtään vuoden verran. Kolmas poliisi oli tehnyt työtä poliisina vuodesta 1996, mutta ulkomaalaistutkinnassa hän oli ollut vuodesta 2003 eli 11 vuotta.

Haastatteluistani selvisi, että nimien kirjoitusasujen variaatiot näyttäytyivät ongelmina, jotka vaativat ratkaisua, kahdelle kolmesta poliisista. Kokemattomin poliiseista vastasi seuraavasti kysyessäni hänen kokemuksista somalinimien kirjoitusasuun liittyen.

“Somalinkielisten nimien kirjoitusasusta ei oo sen ihmeellisimpiä kokemuksia. Aakkoset suurinpiirtein samanlaisia kuin meillä täällä nii se ei aiheuta semmosia ongelmia kuin esimerkiksi arabiankielen tai kurdinkielen ongelmat. Tietenkin erilaisuudet hiukan riippuen tulkista joskus voi aiheuttaa pientä hämmennystä mut pääsääntöisesti ihan hyvin”

Kaksi muuta poliisia luettelivat ongelmiksi henkilön löytämisen vaikeuden poliisin rekisteristä, jos hänellä on nimi kirjoitettu usealla eri tavalla rekisteriin esimerkiksi rikostilanteessa. Myös perheenyhdistämisprosessin vaikeutuu, kun saman henkilön nimessä voi olla useampi kirjoitusasu: Matkareitin selvittäminen lento- ja laivalippujen tiedoista on hankalla ja turvapaikkaprosessin aikana voi henkilöllä lukea nimi yhdellä tavalla vastaanottokeskuksen henkilökortissa ja toisella tavalla poliisin rekisterissä.

Kysyin kaikilta kolmelta haastattelemaltani poliisilta, kenen vastuulla on nimen oikein kirjaaminen asiakirjoihin heidän mielestään. Kaikki poliisit olivat aika varovaisia vastuun asettamisesta tulkin harteille. Sen sijaan he painottivat viranomaisen vastuuta ja kirjoitustaitoisen asiakkaan omaa vastuuta nimensä kirjaamisesta. Vaikka he eivät täysin kokeneet, että tulkki olisi kokonaan vastuussa, he kaikki kuitenkin korostivat, että tulkilla on vastuuta kielen tuntijana selvittää nimen oikeinkirjoitus.

6.5 Tulkkien haastattelujen tulokset

Tulkkien työkokemuksessa oli eroa, kuten poliisienkin kohdalla. Vähemmän tulkkin töitä tehnyt tulkki oli ollut haastattelujen aikana töissä hieman yli kaksi vuotta, kun taas toinen tulkki oli työskennellyt jo 10 vuotta tulkkina. Tulkit kertoivat, että ovat työssään törmänneet somalinimien kirjoitusasujen vaihteluvuuteen. Syitä tähän he mainitsivat lähinnä kaksi; nimen lausumisen helpottamisen viranomaisille ja asiakkaan toiveiden kunnioittamisen nimenkirjoituksessa.

Kysyin kummaltakin haastattelemalta tulkilta, että miten he kirjoittaisivat nämä somalinkieliset nimet "Cabdulaahi, Maxamed, Cismaan, Muxuyadiin, Cumar, Oomaar, Xasan, Khadro Sacdiyo, Nimco, Cabdirisaaq, Cabdicasiis". Ensimmäinen tulkki vastasi, että kirjoittaisi nimet sillä tavalla, mikä helpottaisi viranomaisen lausumista ja johon asiakas olisi tyytyväinen. Toinen tulkeista vastasi, että kirjoittaisi ne tällä tavalla: "Abdullahi, Mohamed, Osman, Muhuyadin, Omar, Oomaar, Hassan, Kadra, Saadio, Nimo, Abdirizak, Abdiaziz." Syyksi valitsemaansa kirjoitusasuun he mainitsivat

"Koska jos kirjoitetetaan alkuperäisesti niin lausutaan väärin esimerkiksi: Sacdiyo lausutaan väärin suomalaisella kirjaimien lausunnoilla Sacdiyo sanottaisiin suomeksi Sakdiyo vaikka pitäisi sanoa sa'dio. Saadio on lähempänä oikeaa lausumista. "

Kumpikin tulkki kertoi neuvottelevansa asiakkaan kanssa nimen lopullisesta kirjoitusasusta, erityisesti asiakkaan ollessa luku- ja kirjoitustaidoton. Luku- ja kirjoitustaitoisen asiakkaan kohdalla he kertoivat, että kunnioittavat hänen tahtoaan kirjoittaa nimensä niin kuin hän itse haluaa, koska nimi on osa asiakkaan identiteettiä ja kulttuuria. Tulkit olivat yhtä mieltä siitä, että nimen oikeinkirjoitus on asiakkaan vastuulla.

Haastattelussa kävi ilmi, että toinen haastattelemani somalinkielen tulkki ei kokenut nimien kirjoituskäytäntöä Suomessa kovin ongelmallisena. Hänen mielestään nimi on hyvä kirjoittaa, kuten se lausutaan. Erityisesti, kun kerran asutaan

Suomessa, se pitäisi kirjoittaa suomalaisittain. Kysyin yhdeltä haastattelemalta-
ni tulkilta somalinimien variaatioista kirjoitusasussa, johon hän vastasi seuraava-
vasti:

*”Somalinkielessä on jokaiselle nimelle on yksi kirjoitustapa esimerkiksi: Moha-
med kirjoitetaan somaliaksi vain Maxamed eli piti kirjoittaa, miten lausutaan ni-
mi.”* Nykyään somaleilla ei ole kotimaastaan henkilöyöllisyyspapereita, joten he
kirjoittavat nimensä miten vaan. Somalinkielessä pitää aina kirjoittaa miten lau-
sutaan, koska suomen kielessä lausutaan väärin niin nimet pitää muuttaa suo-
malaisemmaksi.”

6.6 Asiakkaiden haastattelujen tulokset

Haastattelin teemahaastatteluissani kaksi asiakasta, joista mieshaastateltava oli ollut Suomessa 10 vuotta. Hän oli tullut Suomeen turvapaikanhakijana. Hän kertoi, ettei hänen nimi, Ali, Abdishakur Yusuf (on lupa käyttää nimeä), poikkeaa somalinkielisestä kirjoitusasusta. Todellisuudessa hänen nimi olisi somaliksi Cali, Cabdishakuur Yuusuf. Tämä asiakas myös koki, etteivät hänen nimensä kirjoitusasun aiheuttamat ongelmat ole niin isoja, että ne olisivat mainitsemisen arvoisia. Haastattelun lopussa, kysyessäni, että mitä nimien kirjoitusasuun liittyvät ongelmat herättivät hänessä ajatuksia, hän kuitenkin vastaa:

“Useimmissa tapauksissa nimiä ei ole kirjoitettu oikeassa muodossa, tämä saa minut aina ajattelemaan, miksi tällaista virhettä ei vaadita korjattava joko viranomaiset tai henkilön itsensä.”

Asiakas oli myös sitä mieltä, että nimen oikeinkirjaus on ensisijaisesti viranomaisen vastuulla. Toinen haastatteleman asiakas oli nainen, joka on asunut Suomessa 18 vuotta. Hän kertoi, että hänen nimi kirjoitetaan somaliksi Deeqo Cumar Xirsi (on lupa käyttää nimeä), mutta se on kirjattu suomeksi Deqo Omar Hirsi. Hän ei kokenut, että nimen väärällä kirjaamisella olisi mitään vaikutuksia hänen elämässään Suomessa. Perheenyhdistämisen prosessin kielteiseen päätökseen, hänen vanhempien osalta, hänen mukaan vaikuttivat muut asiat, eivätkä nimen kirjaamiseen liittyvät seikat.

Kysyessäni ongelmista, joita hän pelkää kohtaavansa nimenkirjoitukseen liittyen hän vastasi:

“Jonain päivää jos muuttaisin takaisin Somaliaan en tiedä hyväksytetäänkö minun tutkinto todistuta mitä olen saanut Suomesta kun on kirjoitettu eri tavalla kuin Somaliassa.”

Tämän lisäksi hän mainitsi, että hänen lapsensa opittua kirjoittamaan somaliksi, he usein kysyvät häneltä, että miksi hänen nimi kirjoitetaan eri tavalla suomen kielellä, kuin somalin kielellä.

Nimen oikein kirjoittamisen vastuun hän asettaa viranomaiselle ja tulkille. Asiakas myös painottaa nimen merkitystä identiteetille ja nimen säilyttämisen tärkeyden siihen muotoon mihin vanhemmat ovat lapselleen sen antaneet.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tarkottaakohan tulkki sitä, että nimi pitää kirjoittaa Somaliassa, kuten se siellä lausutaan. Niin sen vuoksi on hyvä, että kirjoitetaan Suomessa siten kuin ne täällä lausutaan?

Kirjaamisen helpottamiseksi tulisi mielestäni olla muita keinoja. Esimerkiksi se, että nimen kirjaamisen tai kertomisen yhteydessä kerrottaisiin, miten se suomeksi lausutaan. Nimen kirjoitusasun muuttaminen ja täten mahdollisesti nimen lausumisen muuttuminen voi tarkoittaa joissain nimissä jopa merkityksen muuttumista. Esimerkiksi Caweys on somalinkielessä naisen nimi, kun taas se kirjoitetaan Aweys, siitä tulee miehen nimi. Mikäli nimi kirjoitetaan suomalaisittain, kuten se lausutaan somalinkielessä eli Aweys, muuttuu se naisen nimeksi. Siksi se pitäisi tarkistuttaa tulkilla, joka on asiakastilanteessa somalikielen asiantuntija. Mikäli tulkki ei tässä kohtaa tee korjausta, nimen kirjoitusasu saattaa jäädä pysyvästi virheelliseksi.

Ei ole tieteellisesti perusteltua sille, että somalinimien kirjoitusasua muutetaan muiden kulttuurien kirjoitusnormien mukaisiksi, mutta nimien merkityksiä voisi kääntää muille kielille. On tärkeää mieltäni, että tulkit ovat yhdenmukaisia nimien alkuperäisenä säilyttämisen tärkeydestä, sekä kirjakielisestä näkökulmasta, että kulttuurisesta näkökulmasta. Nimeä ei pitäisi kirjoittaa, kuten se lausuttaiisiin suomen kielessä, vaan sen kirjoitusasu pitää säilyttää alkuperäisenä, koska muuten nimistä voi tulla kulttuurisesti juurettomia ja niiden merkitys voi kadota.

Nimen kirjoitusasun muuttaminen ja täten mahdollisesti nimen lausumisen muuttuminen voi tarkoittaa joissain nimissä jopa merkityksen muuttumista. Sen vuoksi ongelmatapaukset voisi ratkaista sillä, että nimen kirjaamisen tai kertomisen yhteydessä kerrottaisiin, miten se suomeksi lausutaan (esim. Maxamed lausutaan Mohamed).

Edellä mainittujen ongelmien ratkaisemiseksi mielestäni tulkilla pitäisi olla tilanteessa suurempi rooli ja enemmän tietoa, jotta hän voisi kantaa vastuun tästä

asiasta. Tulkin pitäisi mielestäni kantaa vastuu nimen oikeinkirjoituksesta, koska viranomaisella ei ole tarpeeksi tietoa oikeasta somalin kielen kirjoitustavasta. Tulkki on se henkilö, joka helpottaa viranomaisen ja asiakkaan keskinäistä yhteisymmärrystä, ja jonka tulisi hallita somalin kieli ja kulttuuri.

Toivon, että tulkkien koulutuksessa kiinnitetään huomioita jatkossa somaliankielisten nimien kirjoitus- ja ääntämisasujen yhdenmukaisuuteen ja tutkittaisiin sitä, miten tätä voisi toteuttaa käytännössä. Ehdotankin yhdeksi jatkotutkimuksen aiheeksi, miten nimiasiaa voisi kehittää jatkossa tulkkien koulutuksessa. Kehittämisehdotukseni on, että nimien kirjoitusasun yhdenmukaistaminen olisi osa somalitulkkien ammatillista koulutusta. Tämä takaisi sen, että tulkki täyttäisi vastuunsa nimien kirjoitusasun alkuperäisenä pitämisessä. Opinnäytetyön lopussa on liitteenä somalikielisten nimien nimilista sekä alkuperäiset ja muualta vaikutteita saaneet.

Pianon soittamiseen käytetään kahta kättä useimmiten, mutta kaksikäisyys ei ole ainoa vaatimus pianon taitavalle soittamiselle. Vaikka kuka tahansa voi soittaa pianoa, sen taitavaan soittamiseen tarvitaan sen instrumentin vaatimaa tietotaitoa myös. Samalla tavalla kahdan kielen hallitseminen ei tarkoita, että kuka tahansa voisi toimia menestyksekkäästi tulkkina. Somalitulkin pitäisi olla se henkilö, jolla on sekä kielen vaatima kirjallinen että myös kulttuurinen tuntemus. Tulkillla pitäisi olla alan vaatima ammattitaso, johon kuuluu myös nimien oikeinkirjoittamisen merkityksen ymmärtäminen ja tämän toteuttaminen päivittäisessä työskentelyssä.

Tulkkia käyttävä asiakas on usein luku- ja kirjoitustaidoton henkilö ja tulkkia käyttävä viranomaisella ei tunne somalian kieltä, joten viranomaisen on vaikea kirjoittaa nimiä oikein. Tämä asettaa päävastuun oikeasta kirjoitusasusta tulkille.

Opinnäytetyössäni olen esitellyt listan alkuperäisistä somalinimistä sekä muista yleisesti käytetyistä vieraskielisistä, kuten islamilaisista arabiankielisistä, nimistä. Toivon, että tästä on apua nimien yhdenmukaistamisessa sekä tulkeille että viranomaisille, jotka kohtaavat tätä ongelmaa. Vaikka moni somalinkielinen nimi on saanut vaikutteita islamilaisesta arabiankielestä, niillä on somalinkielelle

ominainen kirjoitusasu. Esimerkiksi arabiankielinen nimi "حسن" (lausutaan "Hassan") kirjoitetaan somaliaksi "Xassan".

Tämä on kiintoisa ja laaja aihe, joka voisi hyvin olla tutkimuksen tai pro-gradu teemana.

LÄHTEET

- Abdullahi, Mohamed Diriye 2001. Culture and Customs of Somalia:
Greenwood Publisher: Printed in the United State of America
- Cabdiraxmaan, Faarax 2010. Xeerka abriisiinta erayga af Soomaaliga iyo
sidaan u arko internet aineston. viitattu 14.6.2014.
<http://www.redsea-online.com/pdf/CabdiraxmaanBarwaaqo-BookReview.pdf>
- Diiriye, Anwar Maxamed 2013. Xikmadda Magacyada Soomaalida iyo
Caqabadaha ku xeeran Internet aineiston. Viitattu 7.9.2013. <http://wardheernews.com/> .
- Diiriye, Caasho 2013. Somalinkulttuuri asian tuntija Henkilokohtainen
tiedonanto 14.10.2013. Turussa
- Hannila, Päivi; Kyngäs Päivi 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuk
sessa. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. Hoitotyön koulutus-
ohjelma sairaanhoitaja. Opinnäytetyö.
- Hussein, Ali 2013. Somalinkulttuuri asian tuntija Henkilökohtainen tiedonanto
24.11.2013. Turussa
- Jaamac Axmed, Jaalle Shire. 1976. Naxwaha af soomaaliga. Xamar:
Jumuuriyadda Dimuqoraatiga Soomaaliya
- Mansuur, Cabdalla Cumar 2014. Taariikhda iyo luuqadda bulshada
soomaaliyeed. viitattu 30.4.2015
<https://www.youtube.com/watch?v=tQY6Qfli6kA>
- Mansuur, Cabdalla Cumar 2014. Kielintutkija Henkilökohtainen tiedoksi anto
21.8.2014 Helsinki
- Mikkonen, Pirjo; Salonen, Minna & Manni-Linqvist, Tiina. 2008. Kielitoimiston
nimiopas Tampere: Tampareen yliopistopaino Oy – Juvenes
Print
- Mohammed Sh, Hassan 2001. A DICTIONARY OF SOMALI NAMES.
Stockholm: Scansom Publishers
- Muddle, Suzzanne Lilius 2002. Kielenkäytön oppaita 3: Kotimaisten kielten
tutkimuskeskus. Helsinki
- Oikeusministeri Nimilaki i.a. Etunimi. Viitattu 7.6.2016.

Finlex <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1985/19850694>

Suomen sukututkimusseura i.a Pirkkala, S: Patronyymit ja matronyymit sukututkimuksissa; Viitattu 27.9.2016

<http://www.genealogia.fi/nimet/nimi16s.htm>

Tiilikainen, Marja 2014. Somalia ja Somalimaa. Kulttuuri, historia ja yhteiskunta. Tallinna: Caudeamus Oy

Warsame, Khaalid, Cali- Guul 2010 Hirarkii Taariikhda iyo Halgankii Soomaalida. Kobanhegan: Scansom Publishers

Wetterstrand, Tuija. 2012. Kirjeitä Somaliasta. Maa, joka lakkasi olemasta: Siirtolaisuusinstituutti Turku:Painosalama

Vilkuna, Kustaa; Huitu, Marketta & Mikkonen, Pirjo. 1988. Uusi suomalainen nimikirja. Keuruu: Kustannusosakeyhtiö otavan

Viranomaisen sähköposti. 2014

LIITTEET

Liite 1 Lista perinteisistä miesten somalinimistä somalinkielisessä kirjoitus asussa

A	Ballal	Cabuud*
Aamiin	Bandhabow*	Cadaad*
Abgaal	Bariise	Cadceed
Abraar*	Barqaalle	Caddow
Absame	Barqad*	Cadduur*
Absguul	Barqadle	Calas
Abshir	Barre	Calasow
Abtidoon	Barrow*	Camey*
Abuukar	Barwaan*	Cammuudi*
Abyan*	Bashiir	Camuud*
Afgooye	Baxsane*	Canshuur
Afjirri*	Beerdilaacshe*	Carmale*
Aflax	Begedi*	Carrabey*
Afqarshe*	Beyle	Cartan
Afshinbir*	Bicir	Cawil
Aftooje*	Biixi	Caynaanshe
Afweyne*	Bile	Caynab
Afyare*	Booc*	Cayr*
Ajuuraan	Boodhari	Ceelaabe*
Allamagan	Bootaan	Cidey
Amiin	Budul*	Cigale
Arab	Bullaale	Cige
Arrad	Bulxan	Ciidagale*
Asad	Buraale	Cilmi
Asharaaf	Burhaan	Cosable
Ashkir	Bustaale*	Culusow
Askar	C	D
Askari	Caabud*	Daacad*
Aw-barqadle	Caagane	Daahir
Aweys	Caagane*	Daarood*
Awrtable	Caalin	Dabcasar
Awsame	Caalin*	Dacar*
Ayaanle	Caamir*	Dafar
B.	Caaqil	Dafle*
Baajuun*	Caarif*	Dagoodiye*
Baarqab*	Caarre*	Dalal*
Baasaweyne	Cabaade*	Daljir*
Baashe	Cabbaas*	Dalmar
Bacalwaan	Cabbane*	Daratoole*
Bakar	Cabbe*	Darwiish*

Dashiishle*	Duraan	Goadax
Dayax*	Durqube*	Golhaye*
Deeq	Durqun	Good
Deer	Duwane*	Goox*
Deerow*	F	Gudmane*
Deynab	Faande	Gugundhabe*
Dh.	Faarax	Guhaad*
Dhaakil*	Farxaan	Guhaal
Dhaameel*	Faysal	Gumasoor*
Dhaansay*	Fiidow	Gurrac*
Dhacal*	Fiqi	Gurux
Dhacarbe*	Fu'aad	Gurxan
Dhakaar*	G	Guuleed
Dakar	Gaabiye*	Guulle
Dhakarow*	Gaabshe*	Guure*
Dhangad*	Gaac	H
Dhaqane*	Gaacir*	Habaasweyne*
Dhawrane*	Gaaciye	Habarawal
Dheel*	Gaadoco	Habargidir
Dhiblaawe*	Gaambiye*	Habarjecel
Dhicisow*	Gaarane	Habaryoonis
Dhidir*	Gaarhaye	Habbane*
Dhifsane*	Gaariye	Habsaale*
Dhigane*	Gaawiido*	Hadaaf*
Dhiicane*	Gaboose	Hadame*
Dhiin*	Gabooye	Hadraawi
Dhoodaan*	Gacal	Hagarwaa*
Dhoore	Gadiid*	Hagrade*
Dhugad*	Gahayr*	Halac*
Dhulbahante*	Galaal*	Halyeey
Dhunkaan*	Galad	Hanad
Dhuubow	Galgaal*	Hanafade
Dhuule*	Gallad	Hangaali*
Dhuux*	Galmaax*	Hankooble*
Dhuxul*	Gambool*	Hanquusle*
Digaale*	Garaad	Hantiile*
Digil	Garaar*	Hareeri
Diini	Garas*	Harruurle*
Diiriye	Garre*	Harti
Dir*	Geedi	Haruurse*
dirir*	Geelle	Hawiye
Doolaal*	Geeraare*	Hayoosle*
Dubbad*	Geesood*	Heemaal
Ducaale	Geri*	Heradiid*
Duduble*	Giir*	Heybe
Dulumbe*	Giirgiir*	Hiiraale

Hilowle	Keynaan	Malaaq*
Hiraab	Keynadiid	Maqaar* [*]
Hire	KH	Mareexaan*
Hirqile	Khadar	Mariidle*
Hogandiid	Khaliif	Martiile*
Horiwaa*	Kheyre	Masalle*
Horriye*	Koofi*	Masiibo*
Howle*	Koombe*	Maslax*
Hubeer*	Kooshin*	Mataan*
Hubiye*	Kowkowle*	Mayow
Hudle	Kowtame*	Mayrax*
Hufane	Kulmis*	Meecaad*
Hugaaye*	Kulmiye	Meygaag
Hungaali*	Kuluc	Midgaan*
Hurre	Kunciiil	Migil
Huruuse	L	Miigane
Huurshe*	Laameer*	Miirre
I	Laarane*	Miraad
Iidoor*	Laashim*	Mire
Iimaan*	Ladane	Mirifle
Ileey*	Lafoole*	Mooge
Ilfur*	Lalaaye*	Moorocas*
Illaabe*	Layli*	Moorshe
Iqayte*	Leershe*	Moos*
Imaad*	Leexleex	Mowliid
Indhabuur*	Lelkase*	Mu'min
Inshaar	Leysaan*	Mundulood*
Isburaash*	Liibaan	Murale*
Ixsaan*	Looge*	Muruqliqe*
J	Looyaan*	Murusade
Jaamac	Lule	Mustafa
Jaango'an	M	Muumin
Jalaqow	Maaddey*	N
Jeyte	Maadeeye*	Naaleeye
Jimcaale	Maahir*	Nagaale*
Jiniqow	Maalin	Nageeye
K	Maaweel*	Najiib
Kaafi	Maax*	Naqe*
Kaafiye	Macaad	Nasiib
Kaahiye	Madaxey*	Nasiye
Kablalax*	Madhibaan*	Nasteex*
Kabtaan*	Madoobe*	Nawle*
Kadiye*	Magaadle*	Niiniile
Kadleeye*	Magan	Nugaal*
Kalamagood*	Maganlabe	Nuune
Karanle*	Majeerteen	Nuunow

Nuur	Runsheege*	Shirwac
Nuure	Ruqunsade	Shoob*
Nuurodiin	S	Shooble
O	Saabir	Shube*
Odawaa*	Saalax	Shuqul*
Oday*	Sabriye*	Shuufi*
Ogaadeen*	Sade	Shuuke*
Olol*	Salaad	Shuun
Oodweyne*	Samaale	Siinwaaq*
Oofweyne*	Samatar	Siwaakhroon*
Oogle*	Samawade	Siyaad*
Oomaar	Samriye*	Soofe*
Oomane*	Saransoore*	Soohan
Oortable	Sardheeye*	Soomaal*
Orshe*	Sarreeye*	Sooraan*
Q	Saruur*	Sooraante*
Qaalib	Sayid	Soore*
Qaasim	Saylaan*	Sooyaan
Qamaan	Saylici*	Subkan
Qansax*	Sayraar	Sugaal*
Qarshe*	SH	Sugule
Qasaaye*	Shaaciye	Sultaan
Qase*	Shaanshi*	Sulub*
Qayliye	Shaash*	Surre*
Qorane	Shactiir*	Suubban
Qorax	Shakuul*	Suubbane*
Qowdhan	Shancadde*	Suudi*
Qumane	Shandiinle*	Suusle*
Qunnane*	Shaqlane*	T
Qurac	Shariif	Taagane*
Quulle*	Sharma'arke	Tagsan
R	Sharmaarke*	Tahlil
Raabbi*	Shaxshaxle*	Tanaad
Raage	Sheegow*	Tarey
Raamaale*	Sheekeeye*	Tarrax*
Raaxeeye*	Sheekhdoon	Tawllan
Rafle*	Shibbane*	Tigaad
Raxanweyn*	Shidde	Tigane*
Raybad*	Shiil*	Tiirshe*
Reyte*	Shiine	Timir
Riiraash	Shiinle*	Togone
Riyaale*	Shimbiir*	Toosane*
Rooble	Shinni*	Tooxey
Rooraaeye	Shinniile*	Tooxow
Rugcadde	Shirdoon*	U
Rumeeye*	Shire	Ubaxle*

Ugaar*
Ugaas
Ujaajeen
Ukun
Umad*
Uurdoox*
W
Waaberi
Waafi*
Waaqaatiile*
Waaqmahadle*
Waariye*
Waasuge*
Wabeeneeye
Wacaad*
Waceys

Wadalmuge*
Waddaadiid*
Waddogooye*
Walwaal
Wanaaje*
Waraabe*
Waranle*
Wardheere*
Warfaa
Warmaaqaate*
Warsame
Warsangeli
Warwaaq*
Weecane*
Wehliye
Weylodaajiye*

Weyrax*
Weytaan*
Wiilwaal*
Y
Yaaqle*
Yaaqshiid*
Yabaal*
Yabarow*
Yaboohsade*
Yagleele*
Yalaxow
Yameysle*
Yamyam
Yibir*
Yicable*

Liite 2 Lista perinteisistä naisten somalinimistä somalinkielisessä kirjoitusasussa

A	Butaaca	Cullimmo
Aamino	Buuxa	Curdood
Aasiya	C	Cureeji*
Abshiro	Caajabo*	Cureyji
Abyan	Caanood*	Cutiyo
Afraxo	Caasey	D
Amaal	Caasho*	Daado*
Amran	Cabbaad	Daaho
Anisa	Cabdiyo*	Daajiyo
Arag-san	Caddey*	Dahabo
Ardo	Cajabo	Dalays
Ariyo	Calaso	Damman*
Aroweelo	calwiyo*	Darmaan*
Ashkiro	Cambarro	Dawo
Asli	Canab	Dayaxo*
Ayaan	Canood	Daynabo*
B	Carabo*	Deeqo
Baahilo	Carfi*	Deggan*
Baar	Carfoon	Degmo*
Baaruud	Caroweelo	Diiddaan
Bakaar	Carro	Diimoon*
Bariido	Cartama	Diirran*
Barkhado	Carwo	Diraaco*
Barni	Casey*	Doonbiro
Barrey	Caweys	Dowlo
Barwaaqo	Cawilo*	Duco*
Batuulo	Cawliyo	Duda*
Baxsan	Cawo	Dugsiya*
Baylaha	Cawralo	Dugsoon*
Beerlula	Caynabo	Dulman*
Beersan	Ceebla	Duniyo
Biciido	Cibaado	F
Biiney	Ciilla	Faaiso
Bilan	Ciiltira	Fahiimo*
Biyood	Cimilo*	Fahmo
Bogaad	Ciribbuuxa	Falaat
Boosteeyo	Ciribla*	Falis
Bullo	Cossob	Falxado
Buney	Cubtan	Farax
Bureemi	Cudbi	Fariido
Burhaan	Cuddoon	Farli*
Buruud	Culan*	Farxado

Farxiya	Ilhaan	M
Faynuus	Ilwaat	Maandeeq
Feynuus	Indhadeeq	Maano
Fiido	Indho uroon	Macey
Filan	J	Magool
Filsan	Jalaqsan	Malabo
Foojiga	Jamaad	Malyuun
Foos	Jamaalo*	Markabo
Fowsiyo	Jamilo	Mulki
G	Jawaahir*	Muluug
Gaadsan	Jiidda*	Muna
Gaarriyo	Jinnow*	Muraayo
Gaasiro	Johorad*	Muurriyo*
Gabood	Joogdheer*	Muxubo
Gacaliso*	Jowhara	N
Gacalo	Jowharad	Naadiyo
Gaceedo*	K	Naado
Gallado*	Kaafiya	Nafiso
Gargaara	Kaah	Nagaad
Geelo	Kadleeya*	Nageeye*
Geenyo	Kaltuun	Naruuro
Geni	Kamaala*	Nasiib
Gobey	Kamiila*	Nasteexo
H	Karuur	Nimco
Haboon	Kh	Nuurto
Hagarla*	Khadiijo	O
Haldhaa	Khadro	Ogaal
Haweeyo	Khara	Q
Hibaaq	Kharto	Qaali
Hibo	Kifaayo*	Qaanso*
Hiddo*	Kiin	Qadan
Hilaac	Kinsi	Qaladla
Hirido	Koos	Qalanjo
Hiro*	Kordahab*	Qamar
Hodan	Korraad	Qoran
Hodman	Kowsar	Qumman
Hoodo	L	R
Huda	Laaca	Raaliyo
Hufan	Ladan	Raaxo
Huryo	Leexo*	Rafiiqa
I	Leylo	Rakuubo
Idil	Leymoon	Ramlo
Idman	Libin	Rashiido*
Ifraax	Looga*	Raxmo
Iftiin	Lughaya*	Reemo*
lido	Luul	Riyaaq

Roobo*
 Rooda
 Roon*
 Rooxaan*
 Rooxo*
 Ruqiyo
 Ruun
 Ruxan*
 S
 Saado
 Saafi
 Saaqo
 Sabaad
 Sabtiyo
 Sabtiyo
 Sagal
 Sagal
 Sahwiya
 Sahwiya
 Salaado
 Salaado
 Saluugla
 Samawdo
 Sareeyo
 Sarreedo
 Saxan
 Saxarla
 Siman
 Siraad
 Siteey
 Shacni
 Shamhaad
 Shankaroon

Shaqlan
 Sharaf
 Shariifo
 Sheegan
 Shifo
 Shukri
 Shumeey
 Shuuto
 T
 Taajiro*
 Taliso
 Tanaat
 Timiro
 Tiriig
 Tolmoog
 Toolmoon
 Toosan
 Tooxeey*
 Tusmo
 U
 Ubax
 Ubaxle
 Udgoon
 Ugaaso
 Ulasan
 W
 Wacan
 Wanaagsan
 Warfog*
 Warla
 Warmoog
 Warroon
 Warsan*
 Weris

Wiilo
 X
 Xaabeeya*
 Xaadsan
 Xaafuun*
 Xaali
 Xaawo
 Xaawo
 Xabiibo
 Xaddiyo
 Xalwo*
 Xamaro
 Xareedo
 Xasno
 Xiddo
 Xiis
 Xiisaan*
 Ximbilo
 Xirsiyo
 Xoohgsato*
 Xulbado
 Xuriyo
 Xurmo*
 Y
 Yaasmiin
 Yaryaro*
 Yurub*
 Yusur

Liite 3 Lista vierasperäisistä miesten nimistä somalinkielisessä kirjoitusasussa

A	Cabdijbaar	Camuush
Abadi	Cabdikariin	Cana
Abasi	Cabdiladiif	Candinuur
Abba	Cabdilmudalib	Canduus
Abban	Cabdinajiib	Cantaawi
Abuubakar	Cabdinasir	Cantar
Asad	Cabdiqaaliq	Caqiil
Axmed	Cabdiqafaal	Carawo
Ayuub	Cabdiqani	Cariif
Baahir	Cabdirashiid	Cariifaani
Baaruuti	Cabdiraxiim	Cariis
Baax	Cabdiraxmaan	Carshe
Badaawi	Cabdisamat	Casad
Badar	Cabdisitaar	Casaf
Badruidiin	Cabdiwaaxid	Caswad
Bakari	Cabdiwahaab	Cataawi
Baldaawi	Cabdiweli	Catwaan
Balder	Cabdul baari	Cawil
baliil	cabdul xaliib	Cayman
Bandar	Cabdulaahi	Cazaan
Baraak	Cabdulbasid	Cazad
Barwi	Cabdulmudalib	Cazim
Bashiir	Cabdulqaadir	Cazurah
Basil	Cabidaan	Cazwaan
Basir	Cabiid	Cibaar
Beder	Cabiish	Cibraan
Bedir	Cadal	Ciise
Beydiid	Cadam	Cimraan
Biici	Cadfaan	Cismaan
Bilaal	Cadiyah	Cubayda
Binlaadin	Cadnaan	Cujmaan
Budeer	Cafam	Cumar
Caadil	Cahdiik	Curba
Caami	Cajlaan	Cusaymiin
Cabaas	Cajmaan	Cuyayna
Cabdibaasid	Calaawi	Daa'uud
Cabdimaalik	Calfaan	Dhalxatu
Cabdi samad	Cali	Dul-yasca
Cabdiasiis	Cali	Dulkifli
Cabdifitaax	Calmaan	Fahad
Cabdihakiin	Camaan	Fowsaan
Cabdijaliil	camaar	Fu,aad

Haadi	Saacid
Haaruun	Saadaad
Huud	Saahil
Ibraahiim	Saalax
Idiriis	Saalaxudiin
Ismaaciil	Saalim
Isxaaq	saciid
Jaabir	Sakariya
Jacfar	salama
Jaraax	Salmaan
Jibriil	samrah
Juheni	Sayidiin
kacab	Seit
Khaliil	Shamsu diin
khudri	Shuceeb
Laxsan	Subeer
luud	Sudays
Mansuur	Sufyaan
Marwaan	Sujaac
Mascuud	Suldaan
Matruub	Suleemaan
Maxamed	Suxaym
Micaad	Ubaya
Minshaawi	Umaama
Mowliid	Usaama
Mubaarak	Xaafid
mucaad	Xamza
Mucayqali	Xanafi
Mudasir	Xariis
Mudhalib	Xasan
Munasar	Xudayfi
Mursal	Xuseen
Muscab	Yaasiin
Muuse	Yaasir
Muxayadiin	Yacquub
Muxaysani	Yaxya
Muyasar	Yoonis
Nasrudiin	Yuunis
Nucmaan	Yuusuf
Nuurradiin	
Nuux	
Nuux	
Qataada	
Raajixi	
Saabir	
Saabit	

Liite 4 Lista vierasperäisistä naisten nimistä somalinkielisessä kirjoitusasussa

Abraar	Murshtaaq	Yusra
Abyan	Mustaqiim	zeina
Amaal	Naadiyo	Zunaira
Amiira	Naciim	
Anisa	Nadiiro	
Asmaa	Najax	
Bahja	Najmo	
Balqiisa	Nariin	
Bardo	Nawaal	
Bubaan	Niciima	
Bushra	Nusaiba	
Ca'isho	Qadiijo	
Caamilo	Qamar	
Caariya	Rayaan	
Caasho	Ruweyda	
Caasholiin	Saa'imiin	
Camlo	Saabiriin	
Casal	Sabaah	
Casamiir	Sacdiya	
Cayuun	Safa	
Ceyni	Safiya	
Faadumo	Sahro	
Faiso	salma	
Fardowso	Samiya	
Haala	Samsam	
Hindo	Seynab	
Ikhlaas	Shahat	
Ikhwaaq	Shamis	
Ikraan	Sihaam	
Inta saar	Sowda	
Intaha	Sucaad	
Iqra	Suhaila	
Ishtariq	Suhaar	
Isra	Sumaya	
Jamiilo	Suraya	
Juweyriya	Tasniim	
Khaluud	Xalaawa	
Marwa	Xanan	
Maryam	Xasno	
Maxbuubo	Xayaat	
Meymuuna	Xilwa	
Miski	Yaasmiin	
Muniira	Yamiin	
Muntaha		

Liite 5 Haastattelukysymykset tulkeille

1. Kauanko olet tehnyt tulkin työtä?
2. Minkälaisia kokemuksia sinulla on somaliankielisten nimien kirjoitusasuista?
3. Miten kirjoittaisit nämä nimet?
esimerkiksi: Cabdulaahi, Maxamed, Cismaan, Muxuyadiin, Cumar, Oomaar, Xasan, Khadro Sacdiyo, Nimco, Cabdirisaaq, Cabdicasiis.....?
4. Miksi kirjoitit ne kuin kirjoitit?
5. Millä perusteilla asiakkaalle merkitään tietynlainen nimiasu?
6. Neuvotteletko asiakkaan kanssa hänen nimensä kirjoitusasusta?
7. Miten asiakkaan nimiasu valikoituu?
8. Kirjoitatko alkuperäisen somaliankielisen nimen kirjoitetun vai äännetyn nimiasun mukaisesti?
9. Millaisia tilanteita sinulla on tullut vastaan nimien erilaisten kirjoitusasujen kohdalla? - Miten ne on ratkaistu?
- Onko asiakas ollut tyytyväinen kyseiseen ratkaisuun?
10. Miten nimen kirjaamisen oikeellisuus tarkistetaan?
11. Kuinka suuri merkitys mielestäsi nimen oikealla kirjoitusasulla on henkilön kannalta?
12. Kenen vastuulla mielestäsi tulisi olla se, että asiakkaan nimi kirjoitetaan oikein esimerkiksi siinä tapauksessa, että asiakas on luku- ja kirjoitustaidoton?
13. Millaisia ajatuksia kysymykset nimien kirjoitusasuun liittyen herättivät sinussa?

Liite 6 Haastattelukysymykset somalikielisille asiakkaille

Tulitko Suomeen turvapaikkahakijana vai perheenyhdistämisen perusteella?

1. Kauanko olet asunut Suomessa?
2. Minkälainen somaliankielinen nimiasu sinulla on?
3. Minkälaisena nimisi on Suomessa virallisin paperihin merkitty?
4. Minkälaisia kokemuksia sinulla nimiasun muutoksesta Suomessa
5. turvapaikkaprosessi/perheenyhdistamisprosessin yhteydessä?
6. Millaisen tilanteen koet ongelmaksi, joissa nimellä on väärä kirjoitusasu?
7. Onko kirjoitusasulla on ollut käytännössä vaikutusta sinun elämään?
8. Kenen vastuulla mielestäsi tulisi olla se, että sinun nimisi kirjoitetaan oikein esimerkiksi siinä tapauksessa, jos olet luku- ja kirjoitustaidoton?
9. Millaisia ajatuksia kysymykset nimien kirjoitusasuun liittyen herättivät sinussa?

Liite 7. Haastattelukysymykset poliisille

Haastattelet työssäsi somaliankielisiä, jotka ovat tulleet Suomeen turvapaikanhakijoina

1. Kauanko olet tehnyt tätä työtä?
2. Keitä muita haastattelutilanteessa on paikalla sinun ja asiakkaan lisäksi?
3. Minkälaisia kokemuksia sinulla on somaliankielisten nimien kirjoitusasuista?
4. Minkälaista tietoa sinulla on somaliankielen erityispiirteistä, esim somaliankielen aakkosista, jotka vaikuttavat nimen kirjoitusasuun?
5. Miten nimen kirjaamisen oikeellisuus tarkistetaan?
6. Millainen merkitys nimen oikealla kirjoitusasulla on henkilöllisyyden ja matkareitin selvittämisellä?
7. Kuinka suuri merkitys mielestäsi nimen oikealla kirjoitusasulla on henkilön kannalta?
8. Millaisiin tilanteisiin olet työssäsi törmännyt, joissa nimen mahdollisella väärällä kirjoitusasulla on ollut käytännössä vaikutusta asiakkaan elämään?
9. Kenen vastuulla mielestäsi tulisi olla se, että asiakkaan nimi kirjoitetaan oikein esimerkiksi siinä tapauksessa, että asiakas on luku- ja kirjoitustaidoton?
10. Millaisia ajatuksia kysymykset nimien kirjoitusasuun liittyen herättivät sinussa?